

Սովորատ ԽԱՆՅԱՆ

ԱրՊՀ, գրականության և լրագրության ամբիոն, Բ.Գ.Դ., պրոֆեսոր,
ԼՂՀ գիտության վաստակավոր գործիչ

ԾԱՂԿԱԾ ՑԱՎԻ ՊՈԵԶԻԱՆ

Սույն հոդվածում համառոտ ուրվագծվում է ժամանակակից հայ պոեզիայի տաղանդավոր ներկայացուցիչներից մեկի՝ Կամիլայի բանաստեղծական ուղին ու կոնկրետ վերլուծվում ու գնահատվում նրա նոր ընտրանի ժողովածուն՝ «Ծաղկած ցավ» խորագրով: Նշվում է, որ Կամիլան գրքի վեց շարքերում բանաստեղծական բարձր արվեստով պատկերում է ժողովրդի ճակատագիրը, տառապանքի առկայությամբ ու հարատևելու վճռականությամբ: Կամիլայի նոր ժողովածուն ընդհանրության մեջ գնահատվում է որպես նոր երևույթ 21-րդ դարի պոեզիայի տեսադաշտում:

Բանալի բառեր: Կամիլա, ծաղկած ցավ, ազգային ճակատագիր, պոեզիա, արվեստ, հայրենապատում, կորուստների վիշտ, լավատեսություն:

С. Ханян

НЕУТИХАЮЩАЯ БОЛЬ

В данной статье кратко освещается творческий путь одного из талантливых представителей современной армянской поэзии - Камилы и дается конкретный анализ и оценка нового сборника избранных стихов под названием «Неутихающая боль». Отмечается, что Камилла в шести циклах книги с высоким поэтическим мастерством изобразила судьбу народа, его страдания, показала его упорство и волю к жизни. Рецензируемый сборник Камилы полностью можно считать новым явлением на поэтической арене 21-ого века.

Ключевые слова: Камилла, неутихающая боль, национальная судьба, поэзия, искусство, патриотические стихи, боль потерь, оптимизм.

S. Khanyan**UNCEASING PAIN**

This article briefly highlights the creative path of one of the talented representatives of modern Armenian poetry-Camilla and gives a concrete analysis and evaluation of a new collection of "Unabated pain". It is noted that Camilla depicted the fate of the people, his suffering, showed his persistence and will to live with high poetic skill in six cycles of this book. The reviewed collection of Camilla can be completely regarded as a new phenomenon in the poetic arena of the 21st century.

Keywords: Camilla, unabated pain, national destiny, poetry, art, patriotic poems, pain of loss, optimism.

Թող չափազանցություն չթվա, եթե խոստովանեն, որ ամեն անգամ Կամիլայի անունը լսելիս ես ինձ երջանիկ եմ համարել և այսօր էլ համարում եմ երջանիկ հայ մտավորականներից մեկը, որովհետև ինձ բախտ է վիճակվել նրա առաջին գրքին ծանոթանալ անմիջապես ու գրախոսությամբ հանդես գալ «Գրական թերթ»-ում: Իսկ Կամիլայի պոետական երախայրիքին ծանոթանալու առիթը եղել է իմ թոռը՝ Հայկը, Կամիլայի կուրսընկերը՝ Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայում սովորելու տարիներին: Հայկն էր, որ ընկերական ազնիվ հիացմունքով ու հպարտությամբ երևանյան իմ մի այցելության ժամանակ նվիրեց իր կուրսընկերուհու գիրքը և ասաց. «Պապի՛կ, պոետական նոր, թարմ խոսք է Կամիլայի քնարերգությունը, չեմ կասկածում, որ այն կհետաքրքրի քեզ»:

Հայկը չէր սխալվել: Ծանոթանալով Կամիլայի երգերի ժողովածուին՝ անմիջապես վերցրի գրիչը և ըստ էության շարադրեցի դրվատանքի իմ խոսքը՝ ընդգծելով. «Բանաստեղծ լինելու համար պետք է բանաստեղծ ծնվել: Հնարավոր չէ Կամիլայի ստեղծագործական կարողությունների մոտով անցնել սովորական զգացմունքներով: Կարդում ես նրա պոեզիան և անպայմանորեն հիանում: Լսում ես նրա նվագը դաշնամուրի վրա, աշխարհը քոնն է դառնում: Դիտում ես նրա ստեղծած նկարները, հմայվում ես: Ու կրկին հայացքդ ուղղում ես Աստծուն՝ նշմարելու և գոհունակությունդ հայտնելու, որ մեզ ընծայում է նման տաղանդներ՝ արարող, հուզախա՞ն, խոհեմ: Կամիլան մարդկային ամենանուրբ զգացմունքներով ծնված մի սիրտ է, որ աշխարհ է եկել պոեզիայի համար»:

Եվ խոստովանեն, որ Կամիլայի ճանապարհն ու ճակատագիրը միշտ եղել են իմ ուշադրության կենտրոնում: Ու հանգիստ շունչ եմ քաշել, երբ իմացել եմ, որ նա շարունակում է արարել որպես դաշնակահար, գեղանկարիչ և առանձնապես՝ բանաստեղծուհի:

Ու կրկնակի գոհունակություն եմ ապրել և ուրախացել, երբ արվեստի տիեզերական ուղեծրում հանդիպել եմ մեր Զաքարն ու Կամիլան՝

կազմելով հայկական ավանդական, կենսառատ ու հայապատիվ ընտանիք՝ ազգին նվիրելով ոչ միայն երաժշտական նոր հայտնագործություններ, այլև մերօրյա դից Վահագն հրաշամանուկին:

Կամիլայի առաջին գրքից (1999) հետո անցել է ուղիղ 19 տարի: Այդ ընթացքում հրատարակվեցին նրա «Ձեզ նայելիս» (2001), «Ղովտի կին» (2002), «Քարի ու իմ միջև» (2003), «Բառահանդես» (2007) գրքերը՝ լայն արձագանք գտնելով և՛ լուրջ ընթերցողների, և՛ անվանի գրողների ու գրաքննադատների շրջանում: Եվ անսպասելի, ուղիղ 10 տարի Կամիլան լռեց պոեզիայի արարման ճանապարհին:

Վերջերս կրկին Երևանում էի, որտեղ տնավորվել են աղջիկս՝ Կարինեն ու որդիս՝ Կարենը: Իմ հետաքրքիր գրույցները լինում են աղջկաս ավագ որդու՝ Հայկի հետ: Հայկը, որ արդեն որպես դաշնակահար-կոմպոզիտոր միջազգային մրցույթների բազմակի դափնեկիր է, ՀՀ արվեստի վաստակավոր գործիչ, պոեզիայի անմնացորդ սիրահար, ունի բավականին հարուստ գրադարան, Կամիլայի բանաստեղծությունների հիման վրա ստեղծել է վոկալ-գործիքային ստեղծագործություններ: Երբ միահյուսվում են իսկական պոեզիան ու բարձրարվեստ երաժշտությունը, շունչ է առնում կատարյալ հրաշքը: Նման հրաշքի ականատես եղա՝ ունկնդրելով Հայկի երաժշտական երկերը՝ Կամիլայի պոեզիայի մոտիվներով: Հայկը տեղյակ է, որ Կամիլան ՀՀ ԳՄ անդամ է 2003 թվականից, արժանացել է «Ռուբեն Սևակ», «Սեպուհ Սարգսյան» համահայկական գրական մրցանակների, Արցախի մշակութային կյանքում ունեցած ավանդի համար պարգևատրվել է ԼՂՀ վարչապետի «Ոսկե մեդալ»-ով: Իսկ երբ նրան ասացի, որ վերջերս լույս է տեսել Կամիլայի «Ծաղկած ցավ» խորագրով բազմանվագ ու բարձրարվեստ նոր ժողովածուն, որը նոր խոսք է արդի հայ պոեզիայում, Հայկն իր անմիջական բնավորությամբ արտաբերեց. «Պա՛պիկ, ասում էի, չէ, որ Կամիլան աշխարհ է եկել մեր պոեզիան հարստացնելու համար»: Հաճելի է լսել Հայկի բարձրաճաշակ կարծիքը:

Կամիլայի ծաղկած ցավի կենսադբյուրները հասկանալն ու շոշափելը դյուրին գործ չէ: Պետք է ծանոթ լինել աշխարհում, նաև Հայաստանում տեղի ունեցող քաղաքական, սոցիալական, հասարակական ցնցումներին, իմանալ համաշխարհային պոեզիայի ասպարեզում տեղի ունեցող խաչմերուկային փոփոխությունները և արդի հայ քնարերգության առնչություններն այդ ամենին, որպեսզի կարողանաս մասնագիտորեն թափանցել Կամիլայի բանաստեղծականացված ցավի խորքերը և ասես տեսանելի ու համոզիչ խոսք: Այս է թելադրում նրա զարմանալի, կենսաշաղախ պոեզիան, որի թթխմորը, ճիշտ է, կյանքի ալրափոշուց է և ժայռածին հայակարկաչ զուլալ ջրից, սակայն այդ թթխմորից ստացած հացն ուրիշ համ ունի, ուրիշ բույր: Բավական է համտես անել այդ թարմ հացից ու զգալ կամիլայական խոսքի արժեքը՝ որպես ինքնատիպ ու աստղաշող երգաշար, ու կրկնել անմահ Սայաթ-Նովայի այս խոստովանությունը.

Ամեն մարթ չի կանա խըմի՝ իմ ջուրըն ուրիշ ջըրեն է,
 Ամեն մարթ չի կանա կարթա՝ իմ գիրըն ուրիշ գըրեն է,
 Բունիաթըս ավագ չիմանաս՝ քարափ է, քարուկըրեն է...

Կամիլայի համար բանաստեղծությունը աստվածային էություն ունի: Այդ մասին հենց ինքն է խոստովանում.

Ես ամեն օր գնում եմ
 Բանաստեղծության մոտ՝
 Հաղորդություն ստանալու...¹

Վերընթերցելով գիրքը՝ մի հաճելի զգացում շոյում է սիրտդ՝ հուշելով, որ Կամիլան հաղորդվում է աստվածաթև բանաստեղծությանը՝ հանուն աշխարհի, հայրենիքի, բնության, իրականության, մարդու տիեզերական ճակատագրի, որի համար ցավում է բանաստեղծուհու սիրտը: Նա առաջին հերթին դիմում է հայրենիքին, տագնապած ճշում.

Տունս հենվել է մարդդ արևիդ,
 Ու լուսամուտն է նայում՝ անձրագ,
 Անբռնակ օրվա երագի նման,
 Ճաքում՝ ճչացող մենության համար:

Ապա՝

Բառդ հենվել է ծարաված շուրթիս,
 Հաշմանդամ կյանքի թռչուն է անթև,
 Մտքի հայելում ճախրում է անտես,
 Տարաբախտ թևով՝ երկինքների դեմ...²

Այսքանով հանդերձ, քնարական հերոս-բանաստեղծուհին հայկական մաքառող ոգու վստահությամբ հնչեցնում է լավատեսական-ապրեցնող խորհուրդը.

Վերքս հենվել է փլատակ հույսիդ,
 Կյանքն է պառկել՝ որպես ականյալ,
 Մերս շաղվել է արնաթաց հողիդ՝
 Խոցված արմատիդ մաքառման համար:
 Հենվիր դողոցքին սրտիս պատգարակ,
 Զի հենվել եմ ես մանկությանս արդար,
 Իսկ նա հենվել է արևիդ լույսին՝
 Որպես հաղթության հենարան անհաս:³

Կամիլայի հայրենապատումը բազմաշերտ է: Ուշագրավն այն է, որ նա իրեն ներկայացնում է որպես հայրենիքի ցավակից դուստր, առանց որի երկուսն էլ չեն կարող հարատևել: Լսենք Կամիլայի զրույցը Հայրենիքի

¹ Կամիլա, «Ծաղկած ցավ», Երևան, «Վան Արյան» հրատ., էջ 1:

² Նույն տեղում, էջ 29:

³ Նույն տեղում, էջ 29:

հետ. «Մենք նույն արևն ենք կիսում Եվ նույն ճամփան գողգոթա», «Մենք նույն երկինքն ենք մաշում, Ծովը, որ կորցրինք հեռվում, Նույն այբուբենն է հնչում Թռչնագիր բառի սրտում», «Տեր Զորն է իմ մեջ ոռնում՝ Որպես արյան հուշարձան»: Այսպես՝ Որդին ձուլվում է Երկիր-Մոր ցավին, Երկիրը՝ Որդու: Ահա թե ինչ տեսիլների հյուսվածքով է Կամիլյան իրեն զգում ցավի ծովում, որն անընդմեջ ոչ թե ցամաքում, այլ ծաղկում է, որի հետևանքով բանաստեղծուհին իր ամբողջական գրքի մորմոքները պարզում է որպես «Ծաղկած ցավ»:

Կամիլայի սույն գրքի բանաստեղծական շարքերն ու առանձին-առանձին հյուսվածքները ցորեն հասկի պես այնքան են հասուն ու լիքը, որ չես հասցնի մեկ առ մեկ տրորել, բացել, հաշվել ոսկեգույն հատիկներն ու պարզել աշխարհին: Ուստի մնում է ընդհանրացված խոսք ասել՝ շոշափելով գրքի շարքերի թեմատիկան, հեղինակի գեղագիտական իդեալից բխող գաղափարը և ասելիքի շշմեցնող պատկերային թարմությունն ու բառապաշարի հարստությունը, ծածանել ավանդույթի և նորարարության հետևողական ձուլը, որոնք նոր են, հմայիչ, որոնց արծարծողն ու արարողն ինքն է, ինքն է հնչեցնողն ու հավերժացնողը:

Սովորաբար գրաքննադատությունն այս կամ այն մեծության ստեղծագործությունն արժևորելիս ընդգծում է կոնկրետ որևէ թեմայի առավել նկատելի տեղն ու դերը: Կամիլայի համար թեմաների հարց գոյություն չունի, նրա բանաստեղծություններից յուրաքանչյուրի աղբյուրն այլ է: Այստեղ կարող ենք նշել, որ Կամիլայի պոեզիան կյանքի պոեզիա է՝ բազմաբնույթ, դարակազմիկ, ճշմարիտ, անմիջական, գունագեղ, ցավոտ, արցունքոտ, հուսավառ...

Այստեղ կցանկանայի շոշափել մի երևույթ, որ հատուկ է Կամիլայի քնարերգությանը: Դա տեսիլքային պատկերների առկայությունն է, որի հետևանքով որոշ ընկերներ Կամիլային տանում են դեպի սիմվոլիզմ, այսինքն՝ խորհրդապաշտություն: Իմ դիտարկումով Կամիլայի պոեզիան խորհրդապաշտության հետ ընդհանրապես կապ չունի: Կամիլայի տեսիլքային պատկերները նրա ծաղկած ցավից վեր բարձրացող քուլաներն են՝ դրանք վերջին հաշվով չտեսնելու, չմորմոքվելու միտումով: Սայաթ-Նովան կասեր. «Դուն չասիս, թե էս խեղճ սագանդարն ով ա, Սայաթ-Նովան իմ, հենց բան կոսիմ, որ ամպերում ձեն հանի»: Մեծն Չարենցը, ժողովրդի ցավն իրենը համարելով, մարգարեաբար կկռահեր. «Հազար ու մի վերք ես տեսել, էլի կտեսնես, Հազար խալիսի ձեռք ես տեսել, էլի՝ կտեսնես»: Միաժամանակ, ի հեճուկս չար աշխարհի, կբացականչեր. «Քո Չարենցին լեզու տվող երկի՝ր Հայաստան, Հազար ու մի երգ ես տեսել - էլի՝ կտեսնես»: Այստեղ տեղն է զգույշ լինել ու Կամիլային չտանել դեպի չարենցյան ցավի կրկնության սահմանները: Ոչ, պարզապես Կամիլայի ծաղկած ցավի պոետական պատկերը պետք է համարել նոր սերնդի աշխարհընկալման խոսուն արտահայտություն՝ կապված ժողովրդի ճակատագրի ծանրասահ ընթացքի, նրա չթեթևացող բեռան առկայության, նրա դեկավար

զավակների ցավաբեր գործունեության հետ: Եվ դարի հողմապտույտ չարիքների հարուցած ազգային տառապանքն իրենը համարելով՝ Կամիլան պիտի շնջա:

Տառապանք իմ,
Մի՛ տխրիր այդքան,
Ես քո երջանկությունն եմ անխինդ,
Որ կանգնել եմ հայացքիդ ներքո
Եվ ցրում եմ խոսքդ թանձրամիտ:
Քո մետաքսե արտասուքը թշվառ
Հանգչում է հիմա իմ ապարանքում,
Որտեղ չկա՝ չարություն ու տատասկ,
Որտեղ վիուկներ չեն վխտում:
Քամուն եմ տվել ցավդ մրրկահողմ,
Պսակով օծել վիշտդ զարդարուն,
Իմ կուրծքն եմ պատռել ճակատագրի դեմ,
Որ խաղա՞ղ նիրհես անխոց միրաժում:
Տառապանք իմ,
Մի՛ տխրիր այդպես.
Ես քո երջանկությունն եմ անխինդ:¹

Կամիլան հանդես է գալիս բանաստեղծական շարքերով: Յուրաքանչյուր շարք քնարական մի պոեմ է՝ կոնկրետ թեմաների փիլիսոփայական բացահայտմամբ: Սույն ժողովածուն ընդգրկում է վեց շարք: Յուրաքանչյուր շարքի մուտքի մոտ իմաստուն բանաստեղծուհին է, որը տեսնում է այն, ինչ ուրիշները չեն կարող նշմարել, ասում է այն, ինչ միայն ինքը կարող է հոլովել, հյուսում է այնպես, ինչպես միայն ինքը կարող է ասեղնագործել: Նրա գրույցը կարևոր հիմնախնդիրների մասին է: Այսպես, «Երկնքի տակ» առաջին ծավալուն շարքը 21-րդ դարի լիարյուն պատկերն է՝ աշխարհի քառուղիների թռուրտների կենսադաշտում մեր ազգային ճակատագրի հյուսվածքով: Կամիլան տեսնում է փտող աշխարհի վայրուվերումները, զրուցում Չարենցի հետ, սրբում արտասովոր երկնքի արցունքները, փնջում վիրաճաղիկներ, տեսնում խաղաղություն՝ արյան երգերով, մոր ու քրոջ կարոտով հնչեցնում տղաների վերադարձի օրհներգը, հավատում ապագային ու շարքն ավարտում Կամիլաստեղծ այս փիլիսոփայությամբ.

Ցատկի՛ր տարիների ցատկապարանը:

Զգո՞ւյ՛ջ,
Ոտքդ չդիպչի ճաքած բառերիս,
Իսկ թե անդունդը գրկած
Գլորվես հանկարծ
Դեպի նոր սկիզբ,
Ինձ էլ հետդ տա՞ր,

¹ Նույն տեղում, 31:

Որպես անտունի:¹

Դժվար չէ նկատել, որ Կամիլան իրավացիորեն իրեն համարում է սեփական ճանապարհի երգիչ, որը գրականագիտության մեջ հոլովվում է որպես Հայտնություն:

Միանգամայն նոր, թարմ խոսքագոբելեն է գրքի «Հայելիներ» շարքը: Թումանյանն է, չէ՞, գրականությունը համարել կյանքի կախարդական հայելի: Այստեղ ևս Կամիլան ներկայացնում է գրականության գլխավոր առարկա-մարդուն, արդի աշխարհի դիտակետից հայտարարում. «Անեզրության աննյութեղեն դաշտում Մանկանման հրեշտակները լվանում են Հիսուսի ոտքերը՝ Մաքրելով մարդկանց մեղքերից»: Տեսնում է ու ցավով զգուշացնում.

Դժբախտ ես,
Ո՛վ մարդ,
Ես նայում եմ աչքերիդ մեջ,
Որ ստորգետնյա անցում է հիշեցնում
Մութ,
Ինչպես երակների խորքում քարացած ցավ,
Որից պոկվել է Հոգին:²

Կամիլան, ըստ էության ներկայացնում է արդի աշխարհը ու նկատում.

Ամենուր Հիսուսին խաչող ձեռքեր են,
Իսկ մենք սովահար հոտի պես անկուշտ
Նստած ենք դեռ ճոխ սեղանների առջև,
Մինչ հրեշտակաչոք որբուկները աղոթում են լուռ
Հեռու մեզնից
Եվ ամեն Աստծո օր
Լվացվում են առավոտի լույսով՝
Հիսուսի դեմքից սրբելով վիշտը
Մեր մասին... ³

(էջ 94)

Տիեզերքի, բնության անձնավորման զարմանահրաշ օրինակներ է մանրանկարում Կամիլան: Բերենք երկու օրինակ.

Ծովը շնչահեղձ ալիքվեց,
Երբ նրա ջրերից դուրս հանեցին
Ձկանը...

Կամ՝

Արևը
հրդեհվեց,
Ու շուրջբոլորը չկար

¹ Նույն տեղում, էջ 90:

² Նույն տեղում, էջ 94:

³ Նույն տեղում, էջ 104:

գեթ մի արցունք
նրա համար
լալու:

Կամիլան քաջածանոթ է համաշխարհային ժամանակակից պոեզիայի խմորումներին: Նա ծանոթ է սյուրռեալիզմի, ասել է՝ գերիրապաշտության առանձնահատկություններին ու պահանջներին: Տարբեր կարծիքներ են հնչում գերիրապաշտության վերաբերյալ. ոմանք ձգտում են ապացուցել, որ այդ ուղղության ներկայացուցիչները կյանքից այնքան են վերանում, որ դժվար հասկանալի են դառնում նրանց հյուսած պատկերները: Եթե պնդեմ, որ չեմ ընդունում նման մոտեցումները, դա ունի արմատական իր հիմքերը, քանզի բանաստեղծական բոլոր պատկերներն առողջ մտքի արդյունք են, նրանցում կյանքի թրթիռներն են, մարդկային ապրումների երանգները՝ դժգույն, թե պայծառ: Չմոռանանք սիմվոլիստների պահանջը, խորհրդային տարիների գրականագետների բացասական վերաբերմունքը՝ իբր սիմվոլիստները գրականությունը լրիվ կտրում են իրականությունից, սակայն այսօր առանց սիմվոլիստ Բայլմոնտի ռուսական պոեզիան ամբողջական չի լինի:

Ընթերցում ես Կամիլայի «Ինքնանկար» հյուսվածքը՝ բաղկացած Ա և Բ մասերից: Նրանցում անսովոր ոչինչ չկա, մարդկային ապրումների աստղազարդ տողեր են՝ նման մի այնպիսի տոհմածառի, որի և՛ շյուղերը, և՛ ճյուղերը հենված են բնին, իսկ բունը՝ արմատին: Բանաստեղծուհին «Արցունքի հայելու մեջ թախծադեմ» տեսնում է «Լուսաստվեր, անտրտունջ այգիներ»: Դժվար չէ նկատել, որ այս տողապատկերների հիմքն իրականությունն է: Ինչ վերաբերում է շարքի Բ մասի մեկ տողանոց էջերին, ապա միայն զարմանալ ու հիանալ է պետք, երբ մի տողը հնչում է որպես ստեղծագործական ամբողջական միավոր, որը հնչում է այսպես. «Սովերներից լույս թրծող աղջիկ...»:

Կամիլան, որ ստեղծագործում է արևելահայերեն, խիզախել է արարել նաև արևմտահայերեն: Կարող ենք ասել, որ մեր իրականության մեջ օրինակելի երևույթ է: Մ. Մեծարենցի արևային տաղանդի ազդեցությունը նկատվում է, սակայն, ի պատիվ Կամիլայի, նշենք, որ հաջողությամբ ազատվել է մեծարենցյան ազդեցությունից ու ստեղծել մնայուն արժեքներ՝ ընդհանրության մեջ հայ մարդու ազգային ոգու և ճակատագրի ընդգրկմամբ:

Կամիլայի ստեղծագործական տեսադաշտը համահայկական հեռաստանների տարածք է. մի կողմից Մայր Հայաստանն է, մյուս կողմից՝ Մփյուռքը ու նաև Արցախը, որի գեղարվեստական պատկերը «15 ամառ Շուշիում» շարքն է:

Կամիլայի «Ծաղկած ցավ» ժողովածուն պոեզիայի արտահայտչամիջոցների թարմ ու անսովոր մի հանրագիտարան է, որին, անշուշտ, անդրադառնալու են լեզվագետ-բանասերները:

Մի առիթով Եղիշե Չարենցը Ավետիք Բահաթրյանի «Հին հայոց տաղաչափական արվեստը» աշխատությունը համարել է «Գիրք հանճարեղ և զարմանալի»: Ես համոզված եմ, որ Կամիլայի «Ծաղկած ցավ» ժողովածուին անդրադառնալու են գրաքննադատները՝ այն գնահատելով որպես գիրք նորահայտ ու անսովոր:

Գրականություն

1. Կամիլա, Ծաղկած ցավ, Երևան, 2018:

*Հոդվածը տպագրության է երաշխավորել խմբագրական
կոլեգիայի անդամ, Բ.Գ.Թ., դոցենտ Հ.Ս. Ղազարյանը:*